

18. Паша тургым

1.

1. If I had known this, I would have called him/her. 2. If (s)he had not watered them, all the plants would have dried out. 3. If you had not come today, you would not have seen him/her. 4. If (s)he had started the work on Sunday, (s)he would have finished it by today. 5. If Michu had not written a letter, I would not have come.

2.

1. шуко пашам ыштен кертеш ыл'е 2. шуко пашам ыштен ок керт ыл'е 3. вараш кодам ыл'е 4. вараш ом код ыл'е 5. пашам вашкерак пытарем ыл'е 6. кинош она/огына шу ыл'е 7. кокытаным налыда ыл'е

3.

1. Кова деке миен толам ыл'е. 2. Чодыраш понгым погаш каем ыл'е. 3. Кевытыш каем ыл'е. 4. Команмелнам кўэштам ыл'е. 5. Ече дене мунчалтем ыл'е. 6. Кол кучаш каем ыл'е. 7. Ковышта когылым ыштем ыл'е. 8. Театрыш каем ыл'е.

4.

1. мыйын секретарем лиеш ыл'е 2. чодыраште понгым погем ыл'е 3. тылат команмелнам кўэштам ыл'е 4. машинам налам ыл'е 5. тазалыкем сайрак лиеш ыл'е

5.

1. Тудо ондакрак толеш ыл'е гын, тудым ужеш ыл'е. 2. Анна серышым налеш ыл'е гын, пеш йывырта/куана ыл'е. 3. Йоча-влак колым кучат ыл'е гын, кол лемым шолтат ыл'е. 4. Энырым верышкыже/верешыже пыштет ыл'е гын, кас марте от кычал ыл'е. 5. Мый тиде нерген ом пале ыл'е гын, тыланет ом ойло ыл'е. 6. Тудо йўштö вўдым ок йў ыл'е гын, ок черлане ыл'е.

6.

кайымеке, вучымеке, кутырымеке, шичмеке, погымеке, полшымеке, манмеке, колыштмеке, йўктымеке, йўмеке, ырыктымеке, шонымеке, висымеке, шочмеке, миен шумеке, толмеке

7.

1. каналтымеке 2. возен налмеке 3. пöртылмеке 4. ыштымеке 5. сомылымеке.

8.

1. тудо мöнышкыжö пöртыльö 2. телевизорым ончыш 3. зарядкым ыштат 4. ушкалым лўштат 5. тудо почтыш кайыш 6. Эчан тольо

9.

1. After finishing the haymaking, Serge and his family went home. 2. After resting a bit, I want to work. 3. After seeing a movie, we went to a restaurant. 4. After gathering berries, we cooked jam. 5. After going outside, we saw Serge's daughter. 6. After drinking tea, we watched television. 7. When our mother comes, we will go to the theater. 8. After Iruk left, Ivuk came.

10.

1. университетыш толмеке 2. декан дене кутырымеке 3. шудо солымеке 4. паренгым погымеке 5. диктантым тергымеке 6. пенсионыш лекмеке 7. вўд шолаш пурымеке.

11.

1. Пашам тўналмеке, тудым пытараш кўлеш/пытарыман. 2. Черле йочалан витаминан чайым йўктымеке, тудым малаш пышташ кўлеш/пыштыман. 3. Кече лекмеке, кайык-влак мураш тўналыт. 4. Кевыт гыч толмеке, ачатлан пашаш йынгырте. 5. Мөр кўмеке, погаш каена. 6. Вольыкым пукшымеке, уремыш модаш каен кертат. 7. Кўтў толмеке, ушкалым да шорыкым вўташ пурто.

12.

яллаште, суртлаште, верлаште, чодыралаште, уремлаште, олалаште, пўртлаште, энерлаште

13.

1. Чодыралаште могай емыж кушкеш? 2. Марий республикысе энерлаште могай кол ила? 3. Могай исторический жап дене тиде верла кылдалтыныт? 4. Могай олалаште шуко пўртым ыштат? 5. Ёстеллаште мо кия?

14.

1. енат 2. пеледышат 3. кайыкат 4. шўкшудат 5. пылат 6. йолташат

15.

1. ала-кушко – Eleksey put his money somewhere and can't find it by any means. 2. кокла гыч – Not one of us has seen Pötyr. 3. Ала-кушеч кўшыч – A paper plane came flying from somewhere above. 4. Кўшкө – Look up, do you know what that is? 5. ала-кушто – Where is your grandmother? She is somewhere in the garden weeding a bed. 6. Кўшнө – A sky lark is singing above.

16.

song of a lark, forest fruit, main work, sheep herd, cow herd, bird's song, birch sap, poultry, forest bird, the sound of a scythe, village street, housework

17.

1. сылне 2. куанем 3. икшыве-влак 4. пагыт 5. мотор 6. йывыртышым

18.

1. Яллаште шудо солымо пагыт тўналын. 2. Шонго ден икшыве-влак пасушто улыт. 3. Чодырашке шудо солаш каят. 4. Эвайын олыкшо ял деч мўндырнө огыл. 5. Чодыраште куку, турий мурат. 6. Эвай кугыза тўн корным тўналеш. 7. Сапаевмыт кас марте олыкым солен пытареныт. 8. Эвай кугыза Серге ден Елун толмыштлан пеш йывыртен. 9. Коваже ден уныкаже мўнгыштө сурт кокла пашам ыштылыт.

19.

а) Мөр, мўрым, солаш, полшаш

б) Вольыкым, пурто

с) Шудым, шуко уло, огыл, ныл

20.

1. One road leads to all other roads. 2. The road of joy is short; the road of sorrow is long. 3. Kind words warm the heart. 4. (S)he has a tongue of butter, but a heart of stone.

21.

1. Yelu and Echan go to the countryside. 2. The weather changed in the countryside; they can't go swimming. The water is cold. 3. They are lying in the sun. There are beehives close to them. 4. Bees fly around them. They sting. 5. In the evening, they can't sleep. Mice are running around under their bed. 6. The next day they see a snake. They were quite scared of the snake. 7. Later, it started raining. The rain soaked the room. 8. Without staying to the end of their vacation, they went home.

22.

Могай сылне кенеж кече! Кава канде, ик пылат ок кой. Ала-кушто кўшнө турий муру йүк шокта. Кенеж жап – паша тургым пагыт. Ял калык мўкшла пашам ышта: шудым сола, вольыкым онча. Пакчаштат, сурт коклаштат тўрлө пашам ыштыман. Икшыве-влак ача-аваштлан полшат. Ялыште кенежым паша эре шуко.